

Spis treści

Słowo wstępne

I. W kręgu zagadnień teoretycznych

Ewa Solska, *Turystyka jako przedmiot badań naukowych i dydaktyki*.....13

Andrzej Stępnik, *Turystyka w edukacji –
spór o pojęcia, znaczenia, zastosowania*.....27

Joanna Wojdon, *Turystyka historyczna jako element historii
w przestrzeni publicznej (public history)*.....59

Tomasz Kranz, *Krajobrazy pamięci – przestrzenie turystyczne – miejsca edukacji.
O współczesnych znaczeniach muzeów martyrologicznych*.....71

Mariola Hoszowska, *Wartości ekoturystyki a edukacja
historyczna i obywatelska*.....91

Barbara Wagner, *Turystka sentymentalna – perspektywa zewnętrzna*.....111

Katarzyna Smyk, *Miejskie dziedzictwo niematerialne:
identyfikacja i systematyzacja (na przykładzie Lublina)*.....121

Hubert Mącik, *Ochrona walorów turystycznych miast zabytkowych w Polsce –
rola samorządu gminnego*.....133

II. Z doświadczeń historycznych

Dariusz Szewczuk, *Turystyka i krajoznawstwo na ziemiach polskich
w XIX w. i początkach XX w.*.....147

Mariusz Ausz, *Turystyka w dydaktyce polskich pijarów
w pierwszych dekadach XX w.*.....165

Urszula Wróblewska, *Cele i organizacja Kół Krajoznawczych Młodzieży Szkolnej w okresie międzywojennym*.....183

Joanna Bugajska-Więclawska, *Turystyka szkolna w II RP*.....197

Marzena Alicja Tomiak, Agnieszka Połaniecka, *Tradycje turystyki szkolnej i akademickiej w Trójmieście (w latach 1945–1989) – zarys problematyki*.....215

III. W muzeum i na szlaku

Wiesław Wysok, *Turyści w autentycznych miejscach pamięci na przykładzie Państwowego Muzeum na Majdanku*.....237

Alicja Puszcza, *Turystyka religijna i pielgrzymkowa w procesie edukacyjno-wychowawczym młodzieży*.....257

Karol Kościelniak, *Turystyka obiektów militarnych*.....277

Marcin Danielewski, *Turystyka obiektów archeologicznych na terenie Wielkopolski. Zarys problematyki*.....287

Anna Fic-Lazor, *Zespół pałacowo-parkowy w Kozłówce, Pomnik Historii – koncepcja realizacji funkcji turystyczno-edukacyjnych w nowej strategii rozwoju Muzeum Zamoyskich w Kozłówce*.....305

Michał Kosznicki, *Gdyńskie doświadczenia turystyki edukacyjnej*.....319

Joanna Szady, *Turystyka literacka w Lublinie na przykładzie szlaku komisarza Maciejewskiego*.....329

IV. Odtwórstwo i widowiska historyczne

Radosław Krajewski, *Rekonstrukcje historyczne a regulacje polskiego prawa karnego*.....345

Hubert Kaczmarczyk, *Machina wojny – broń w odtwórstwie historycznym – aspekty prawne*.....359

Łukasz Nadolski, *Wybór terenu w czasie inscenizacji historycznych na przykładzie imprez organizowanych przez Muzeum Wojsk Lądowych w Bydgoszczy*.....371

Bibliografia.....385

Table of Contents

Introduction

I. In the range of theoretical issues

Ewa Solska, *Tourism issues in the scientific research and didactics*.....13

Andrzej Stępnik, *Tourism in education- the dispute about the concepts, meaning, application*.....27

Joanna Wojdon, *Heritage tourism as a part of public history*.....59

Tomasz Kranz, *Landscapes of memory – spaces of tourism – places of education. Contemporary meanings of memorial museums*.....71

Mariola Hoszowska, *Ecotourism values versus historical and civic education*.....91

Barbara Wagner, *Sentimental tourism – external perspective*.....111

Katarzyna Smyk, *Urban Intangible Heritage: Identification and Systematization (as Exemplified by Lublin)*.....121

Hubert Maćik, *Protection of tourist values of historical urban landscape in Poland – the role of local authorities*.....133

II. From historical experience

Dariusz Szewczuk, *Tourism and touring on Polish lands In the 19th and early 20 centuries*.....147

Mariusz Ausz, *Tourism in the didactics of Polish piarists in the first decades of the 20th century*.....165

Urszula Wróblewska, <i>Objectives and organization of School Students' Tourist Clubs in Interwar Poland</i>	183
Joanna Bugajska-Więcławska, <i>School Tourism in Interwar Poland</i>	197
Marzena Alicja Tomiak, <i>Agnieszka Połaniecka, The traditions of school and academic tourism in Tri-City area (years 1945 - 1989) - problem outline</i>	215
III. In the museum and on the route	
Wiesław Wysok, <i>The tourists at authentic memorial places on the example of the State Museum at Majdanek</i>	237
Alicja Puszka, <i>Religious and pilgrimage tourism in the educational process of the youth</i>	257
Karol Kościelniak, <i>Military heritage tourism</i>	277
Marcin Danielewski, <i>Archaeological tourism in Wielkopolska. Problem outline</i>	287
Anna Fic-Lazor, <i>The palace and park in Kozłówka Historic Monument – the concept of implementing the functions of tourism and education in the new development strategy Zamoyski Museum in Kozłówka</i>	305
Michał Kosznicki, <i>Gdynia experiences of the educational tourism</i>	319
Joanna Szady, <i>Literary tourism in Lublin on an example of Superintendent Maciejewski</i>	329
IV. Reconstructions and historical shows	
Radosław Krajewski, <i>Historical reconstructions and Polish penal law regulations</i>	345
Hubert Kaczmarczyk, <i>War machine – arms in the historical reconstructions – law aspects</i>	359
Łukasz Nadolski, <i>The choice of location during historical staging on the example of events organized by The Museum of Land Forces in Bydgoszcz</i>	371
References.....	385

turystyka sentymalna etc. Relacje między praktyką turystyczną a teorią naukową nie są więc do końca uporządkowane i zasługują na dodatkową refleksję, której echa pojawiły się niejednokrotnie na łamach niniejszej książki.

Turystyka inspirowana kulturą, a zwłaszcza turystyka historyczna, budzi coraz większe zainteresowanie ze strony organizatorów i animatorów edukacji. Posiada ona bowiem potężny potencjał dydaktyczno-wychowawczy. Turystyka jako element edukacji uatrakcyjnia ją. Odwołuje się do wielu różnych źródeł poznania i doświadczania świata, przez co rozszerza i uwiarygodnia wiedzę. Nie od dziś wiemy, że poznanie poprzez aktywne uczestnictwo gwarantuje ok. 70% przyswajalności wiedzy, podczas gdy słuchanie mniej-więcej 10%. Turystyka uczy poznania własnej tożsamości i poszanowania cudzej. Kształtuje pożądane postawy i nawyki. Jest skuteczna, ponieważ preferuje rozwiązania nieschematyczne i niewymuszone. Jej zasadniczym atutem jest oczekiwana zmiana przestrzeni edukacyjnej (poznanie następuje w naturalnym otoczeniu), poszukiwanie autentyczności, aktywność i partnerstwo wszystkich uczestników procesu nauczania-uczenia się, emocjonalność, oryginalność postępowania dydaktycznego, indywidualizacja poznania, dobrowolność uczestnictwa, bogactwo krajobrazów kulturowych, bogaty zestaw środków dydaktycznego oddziaływania i osobisty kontakt z poznawanym światem. Tworzy to głęboką przestrzeń doświadczeń, przeżyć i emocji. Buduje więzi społeczne oraz skłonność do koncyliarności.

Niestety, turystyka w edukacji historycznej i obywatelskiej jest nadal bardziej postulatem niż praktyką dydaktyczną, mimo że sprzyjają jej przepisy oświatowe, rozwiązania organizacyjno-programowe oraz oczekiwania społeczne. Kwestia ta została w różny sposób poruszona w kilku zamieszczonych poniżej tekstach. Na szerszy katalog wniosków trzeba będzie jednak poczekać, tak jak na kolejny tom *Eduturystyki*.

Warto zauważyć, że turystyka historyczna coraz częściej jest postrzegana jako atrakcyjny kierunek studiów akademickich. Jak wynika z dotychczasowych doświadczeń mogłaby ona profesjonalnie wypełnić rozległą przestrzeń pomiędzy historią naukową a popularną. Absolwenci turystyki historycznej mogliby być nie tylko wdzięcznymi popularyzatorami wiedzy historycznej, ale także odnaleźć się w zawodach turystycznych, takich jak: menedżer instytucji kulturalnej ds. organizacji oferty turystycznej i obsługi turystyki, pilot wycieczek, przewodnik miejski, terenowy (regionalny), muzealny, kierownik i wychowawca zorganizowanych grup dzieci i młodzieży, pracownik biura podróży, obszarowej

informacji turystycznej, organizator eventów kulturowych, edukator środowiskowy, autor publikacji historyczno-turystycznych, twórca projektów (w tym europejskich), analityk rynku turystycznego (w skali lokalnej lub szerszej) itp. Uczelnie są w stanie zagwarantować absolwentom także wiedzę i umiejętności pozwalające na stworzenie samodzielnego miejsca pracy i prowadzenie działalności gospodarczej na własny rachunek, a także tworzenie oryginalnych produktów turystycznych. W dobie postępującej komercjalizacji turystyki byłoby to społecznie pożądane.

Niniejsza książka powstała jako zbiór wypowiedzi specjalistów z różnych dziedzin humanistyki i dyscyplin społecznych na sygnalizowane wyżej problemy. Bezsprzecznie są one elementem porządkującym dyskusję na temat turystyki w edukacji historycznej i obywatelskiej. Wiele różnych problemów znalazło się jednak poza przeprowadzoną dyskusją. Tym samym otworzyło to pole dla kolejnego tomu dotyczącego turystyki w edukacji historycznej i obywatelskiej, który niniejszym zapowiadamy.

Redakcja